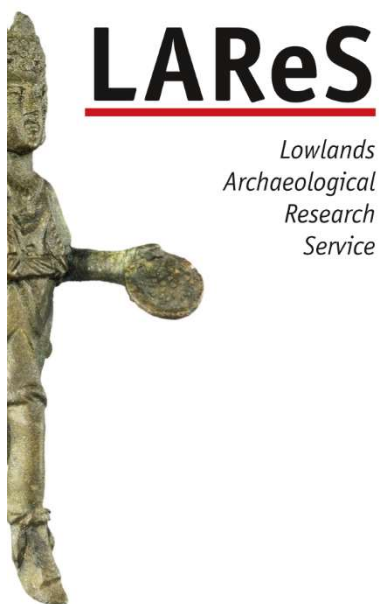

Vooronderzoek aan de Aardseweg 65 te Geel

2024J110 24 24
WP6
VL1
P
S
CP
deel II
2

Elly N.A. Heirbaut
Sebastien De Molenaer
Timothy Nuyts

Colofon

Titel: Vooronderzoek aan de Aardseweg te Geel. Deel II.
Auteur: E.N.A. Heirbaut, S. De Molenaer & T. Nuyts
Grafische illustraties/GIS: LArES

Rapportnummer: LArES-rapport 998
Bekrachtigde archeologienota: ID 30658

Projectleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)
Veldwerkleider: Timothy Nuyts (OE/ERK/Archeoloog/2017/00175)
Uitvoerder: LArES, Lowlands Archaeological Research Service
Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: november 2024
Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht proefsleuf 6

© LArES. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

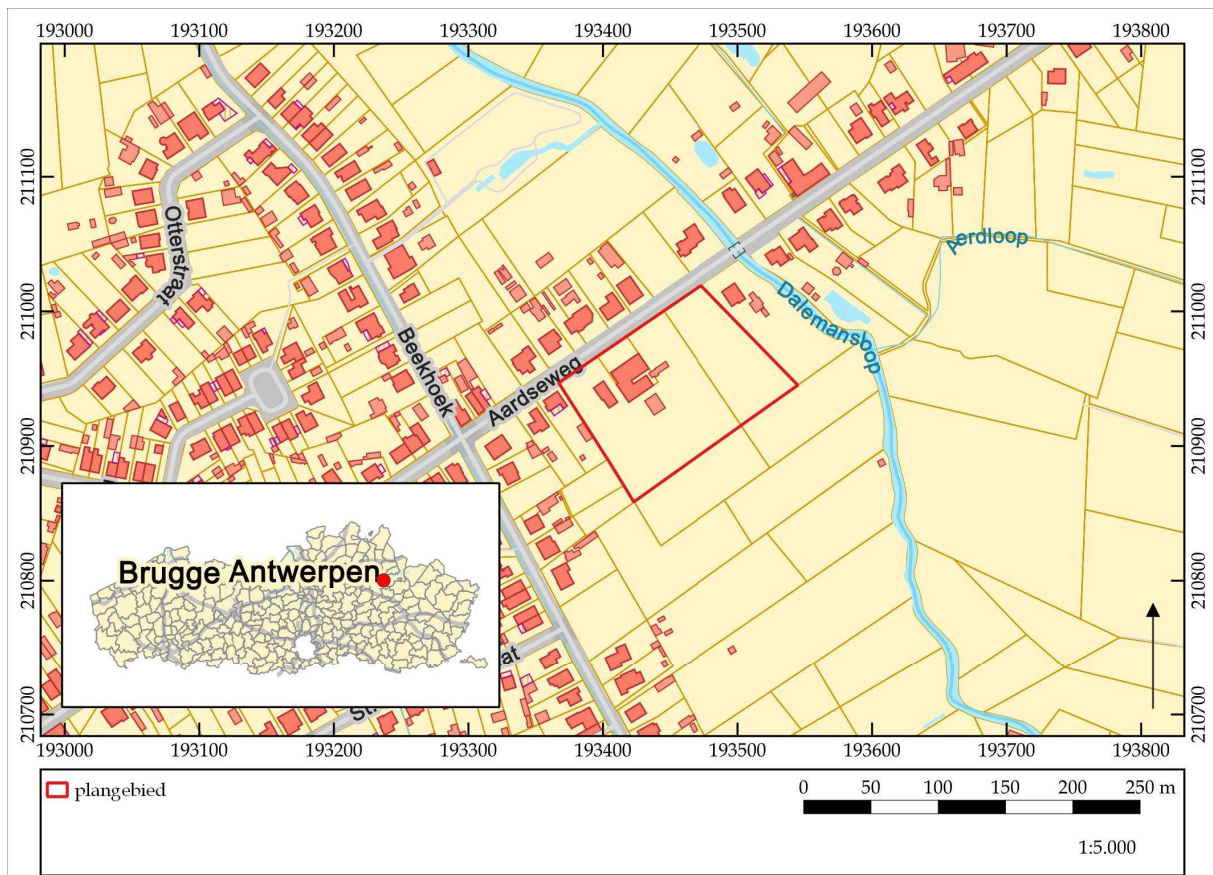
LArES aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van maatregelen

1.	<u>INLEIDING</u>	5
2.	<u>TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS</u>	6
3.	<u>ONDERZOEKSVRAGEN</u>	7
4.	<u>KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING</u>	8

1. Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Aardseweg 65 te Geel (gemeente Geel, provincie Antwerpen). Het omvat drie percelen met een totale oppervlakte van ca. 14.293 m². Binnen het terrein staat momenteel een woning met bijgebouwen. De rest van het terrein is grasland. De opdrachtgever plant het gebied te verkavelen in zeven nieuwe loten, waarvan vier loten voor nieuwbouwwoningen (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Hiervoor worden enkele bijgebouwen gesloopt. **Loten 5, 6 en 7 worden niet in deze verkaveling opgenomen en zullen dan ook voor het vervolgonderzoek uitgesloten worden.** Ter hoogte van lot 5 blijft de woning behouden, en loten 6 en 7 blijven landbouwgrond en zijn ook volgens het gewestplan gelegen op agrarisch gebied.

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

2. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Aardseweg, Geel
Ligging	Aardseweg 65, 2440 Geel
Kadastrale gegevens	Geel, 2 ^e afdeling, sectie A, percelen 393P, 399B en 398B
Bounding Box	X Y
	193130.73272948083 210620.21706677784
	194094.94691161538 211126.09206677784
Onderzoek	Vooronderzoek
Projectcode	2024J112 (landschappelijk bodemonderzoek)
	2024H33 (archeologisch booronderzoek)
	2024J107 (proefsleuvenonderzoek)
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut (erkend archeoloog)
	Timothy Nuyts (erkend archeoloog)
	Robin van Mol (assistent archeoloog)
	Sebastien De Molenaer (assistent archeoloog)
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
	Timothy Nuyts: OE/ERK/Archeoloog/2017/00175
Termijn veldwerk	10 oktober (landschappelijk bodemonderzoek)
	16 oktober (archeologisch booronderzoek)
	24 oktober (proefsleuvenonderzoek)
Oppervlakte plangebied	ca. 14.293 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	ca. 4.649 m ²
Geplande ingreep	verkaveling
Geldende wetgeving en voorwaarden	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	nvt
Doelstelling	Het doel van het vooronderzoek is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.
Thesaurus	landschappelijk bodemonderzoek, CTE-begeleiding, archeologisch booronderzoek, proefsleuven, vrijgave

3. Onderzoeksvragen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden. Deze vragen zijn terug te vinden in hoofdstuk 3 van het eerste deel van de nota.

Voor de resultaten van het bureauonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar de erkende archeologienota die hoort bij dit vooronderzoek.

4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit het vooronderzoek gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden. Uit het landschappelijk onderzoek is gebleken dat op een klein deel van het terrein een goed bewaarde podzol aanwezig is. De verkennende archeologische boringen hebben echter geen resultaten opgeleverd. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat er geen steentijdartefactensite aanwezig is binnen het onderzoeksgebied.

Vervolgens is het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In alle zeven de sleuven is het laat-pleistoceen dekzand op een diepte van ca. 44 tot 82 cm onder het maaiveld aangesneden. Uit de profielen blijkt dat er in het noordelijk deel van het plangebied nog enkele plaatselijk bewaarde onderkanten van een B-horizont aanwezig zijn. Tijdens de proefsleuven zijn echter geen steentijdvondsten aangetroffen. In alle zeven de sleuven is duidelijk zichtbaar dat de weinige sporen die in de proefsleuven liggen vooral bestaan uit verstoringen en natuurlijke sporen. Naast de verstoringen en natuurlijke sporen zijn twee greppels gedocumenteerd. De greppels komen overeen met de percelering zichtbaar op de Atlas der Buurtwegen (1840). De metaalvondsten kunnen gelinkt worden aan de slag om Geel-Ten Aard in september 1944.

De gevechten om Geel en Ten Aard wordt als de grootste en bloedigste veldslag beschouwd die er tijdens de bevrijding van september-oktober 1944 op Belgisch grondgebied plaatsvond. Het totaal aantal doden bedraagt naar schatting tussen de 1000 en 1100, en het aantal gewonden een veelvoud hiervan. In September werd Geel bevrijd, en planden de Britten hun opmars noordwaarts richting Kasterlee en Retie. Hiervoor moest eerst het Kempisch kanaal overgestoken worden. Schotse eenheden slaagden er in om ter hoogte van de sluis (500 m ten zuidwesten van plangebied) en de zwaaiikom (800 m ten zuidenwesten van het plangebied) een bruggenhoofd uit te bouwen. Vanuit deze positie wou het Britse leger Ten Aard innemen om zo verder te kunnen doorstoten naar het noorden. Echter hadden de Britten de weerstand van de Duitsers onderschat, en werden ze zes dagen lang belaagd door Duitse artillerie en aanvallen, die bijzonder hevig waren. Het Britse bruggenhoofd kwam niet veel verder dan wat nu de Dassenstraat/Zandwaver is, zo'n 300 meter van het plangebied. De Britse artillerie bestookte vanop de zuidelijke oever van het kanaal voortdurend de Duitse opmars, en het is niet ondenkbaar dat er dus granaten in het plangebied neerkwamen. Volgens bronnen uit het Bom-Be archief vond er vlakbij de onderzoekszone, langsheen de Aardseweg op nauwelijks 100 à 200 meter oostwaarts een Britse beschieting plaats met jachtbommenwerpers, die op deze zone 63 raketten van het type 60lbs afvuurden. Ook is het lang niet uitgesloten dat een aantal van deze projectielen ook hier neerkwamen.¹ Op 21 september 1944 werd de toestand als volgt beschreven: "Ten Aard biedt een desolate en troosteloze aanblik. Het dorp is haast van de kaart geveegd. Oorlogspuin en doorschoten huizen is wat nog rest. De hoofd- en zijstraten, zo ook de omliggende velden en weilanden liggen bezaaid met lichamen,

¹ De Decker 2024, 6-7.

dode en zieltogende lichamen, van zowel vriend als vijand.”² Uit mondelinge bronnen van buurtbewoners op leeftijd, blijkt dat het gebouw binnen het plangebied dienst heeft gedaan als eerstehulp post voor de Duitsers. Mogelijks zijn de Britse artilleriefragmenten binnen het plangebied dus afgevuurd op deze post.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan geconcludeerd worden dat er zich binnen de grenzen van het onderzochte gebied geen behoudenswaardige archeologische site bevindt. Om deze reden is er geen programma van maatregelen geschreven voor verder archeologisch onderzoek.

² <https://battleforthelocks.be/home/debevrijding/geel-ten-aard/donderdag-21-september.html>